

**อนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า(พ.ศ.2566-2575)**

THE SCENARIO OF NOBLE EIGHTFOLD PATH-BASED CHARACTERISTICS OF PRIMARY SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION
DURING THE NEXT DECADE (2566-2575)

ชัยญ์นัน ธงชัยวัฒน์นัน¹, จักรกฤษณ์ โปดาพล, และ พิมพ็อร์ สดเอี่ยม

Chanthanan Thongchaiwatthanan¹ Chakgrit Podapon, and Pimon Sondium

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Program in Educational Administration, Faculty of Education,

Mahamakut Buddhist University

First Author, E-mail : chanthanan0552@gmail.com¹

Received 1 January 2024; **Revised** 28 June 2024; **Accepted** 30 June 2024.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) และเพื่อประเมินอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ด้วยระเบียบวิธีวิจัย อนาคตแบบ EDRF โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวน 8 ด้าน 20 คุณลักษณะ คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) มีจำนวน 8 ด้าน 55 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 2) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) ด้านการติดต่อสื่อสาร (4) ด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 5) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 6) ด้านความมุ่งมั่น และความพากเพียร 7) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ และ 8) ด้านความแน่วแน่มั่นคง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของ แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากที่สุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ อนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

ข้อค้นพบงานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา

คำสำคัญ: อนาคตภาพ; คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา; อริยมรรค; ทศวรรษหน้า

Abstract

The purposes of this dissertation are to study the characteristics according to the principles of the Noble Path of primary school administrators under the office of the Basic Education Commission in present condition , to study and evaluation of the characteristics according to the Noble Path principles of primary school administrators. under the Office of the Basic Education Commission in the next decade (2023-2032). The research is conducted by the EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) methodology. The study is divided into 3 phases and the sample group includes 23 experts. The results of research find that:

1. The characteristics according to the principles of the Noble Path of primary school administrators in the present condition provide 8 sides and 20 characteristics.

2. The characteristics according to the Noble Path principles of primary school administrators in the next decade (2023-2032) have 8 sides 55 characteristics. The threefold includes moral percepts, meditation, and wisdom. Moral percepts are namely as 1) The Right Inspiration 2) The Right Morality and Ethics 3) The Right Communication 4) The Right Innovative Creativity 5) The Right Vision 6) The Right Determination and Diligence 7) The Right Mindfulness and 8) The Right Concentration.

3. The Scenario of Noble Eightfold Path-based Characteristics of Primary School Administrators under the Office of the Basic Education Commission during the Next Decade (2566-2575) which are more useful and suitable with the most possibility.

The findings of this study could be the information for school administrators of Noble Eightfold Path-based Characteristics of Primary School Administrators which would be benefit for school.

Keywords: The Scenario; Characteristics of Primary School; Noble Eightfold Path-based; next decade

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกทำให้การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบของประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง (Teacher's Council of Thailand, 2013) ในการมองภาพในอนาคตจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมของการบริหารสถานศึกษาเพื่อที่จะมองเห็นแนวทางและกำหนดวิธีการไปสู่เป้าหมาย ซึ่งกลไกในการพัฒนาประเทศชาติเพื่อก้าวไปสู่ความเจริญ คือ การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างคน ซึ่งต้องเน้นการพัฒนาโดยใช้อดีตที่ผ่านมาเป็นประสบการณ์ โดยต้องเริ่มจากการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบทวีปัญญาเพื่อสร้างคนเก่งอย่างเต็มศักยภาพ โดยสาเหตุหลักของการจัดการศึกษานั้นยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับอีกหลายประเทศ (kanchanathanachai K., 2020) เนื่องจากผู้บริหารมีคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารไม่เป็นไปตามวิสัยทัศน์ส่งผลให้ผู้บริหารขาดความน่าเชื่อถือ ศรัทธา และไม่มีทิศทางในการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรม (Norakit, N., & Tharasrisutti, P. 2021) โดยมีผลการวิจัยจำนวนมากที่บ่งชี้ว่าผู้บริหารคือปัจจัยที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร

ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมากที่สุด ด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารจึงมีความสำคัญมาก และชี้ชัดให้เห็นถึงความดีของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรและกลไกที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ (Paopan, C., 2017)

นอกจากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว การนำเอาหลักธรรมหรือแนวปฏิบัติทางพระพุทธศาสนามาสอดแทรกหรือบูรณาการเข้ากับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้การศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักพื้นฐานของชีวิตและสังคมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทย หลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (P.A. Payutto, 2006) โดยหลักมรรคมีองค์ 8 เป็นประมวลหลักความประพฤติปฏิบัติหรือระบบจริยธรรมทั้งหมดในพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนภาคปฏิบัติที่จะช่วยให้การดำเนินสู่จุดหมายตามแนวทางของกระบวนการที่รู้เข้าใจส่งผลให้ประสบความสำเร็จหรือเป็นวิธีการใช้กฎเกณฑ์แห่งกระบวนการของธรรมชาติให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตจนถึงที่สุด (Payutto, P.A., 2006) ในการวิจัยทางด้านการบริหาร โดยทั่วไปมักอยู่ในรูปแบบของการสำรวจปัญหาของสถานศึกษาหรือปัญหาของการบริหารการศึกษา แต่การวิจัยโดยการคาดคะเนว่าการค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความคิดและการกระทำที่มองไปข้างหน้ายังเป็นที่ไม่มากนัก ซึ่งการวิจัยอนาคตเป็นการศึกษาเพื่อมองถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเป็นไปได้ในอนาคต รวมถึงวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับแนวโน้มต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือกของเรื่องที่ศึกษาที่คาดว่าจะเป็นไปได้ (Lukwong, P., 2001) รวมถึงเป็นการศึกษาที่ต้องการสารสนเทศ โดยใช้การวิจัยอนาคตซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเป็นเทคนิค วิธีการวิจัยที่ศึกษาองค์ความรู้ เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่คาดการณ์ว่าจะเกิดขึ้นทั้งระยะสั้น ระยะยาวในอนาคต (Romchat, C., 2005)

จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการศึกษอนาคตจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) เพื่อที่จะได้ทราบความสามารถที่จำเป็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะทำให้ไดภาพอนาคตที่สอดคล้องกับความต้องการทิศทางการเปลี่ยนแปลงในสังคมและสามารถดำเนินการได้ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) เพื่อนำเสนออนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านองค์ความรู้ และแนวทางพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575)
3. เพื่อประเมินอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575)

การทบทวนวรรณกรรม

อนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารยุคดิจิทัล

คุณลักษณะผู้บริหารยุคใหม่ พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามี ทั้งหมด 24 คุณลักษณะ และผู้วิจัยได้นำคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาบูรณาการกับคุณลักษณะตามหลักอริยมรรค เพื่อให้ได้ซึ่งคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2566-2575) ดังภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง อนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยศึกษาเอกสาร (Documentary Research) หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากตำรา บทความวิชาการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร โดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน (Induction Reasoning) เพื่อกำหนดเป็นคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575)

ระยะที่ 2 ศึกษาอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ด้วยการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) จำนวน 3 รอบดังนี้ การวิจัย EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อ

ตรวจสอบความตรง และความเชื่อมั่น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นหลักของเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ EDRF รอบที่ 1 จำนวน 23 คน สำหรับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) การวิจัย EDRF รอบที่ 2 โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Srisat, B., 2011) เพื่อยืนยันข้อมูลผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกันกับรอบที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัย EDRF รอบที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (Srisat, B., 2011) เพื่อยืนยันข้อมูลผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกันกับรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบแล้วตอบใหม่ ซึ่งคำตอบอาจต่างจากเดิมหรือยืนยันคำตอบเดิม

ระยะที่ 3 เพื่อประเมินอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มาตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ด้วยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตามเกณฑ์การกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญของ Macmillan (Macmillan, T.T., 1971)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย 20 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) ภาพขององค์กรผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรร่วมกันวาดฝัน 2) กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา 3) ความสามารถในการคิดนอกกรอบ 4) ริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานเป็นผลงานที่แปลกใหม่ 5) กล้าลอง กล้าแสดงออก 6) ความสามารถในการแบ่งปันข้อมูล 7) การสร้างความร่วมมือระหว่างกัน 8) ความกระตือรือร้นแรงจูงใจ 9) สร้างความคิดเชิงบวก 10) ผู้สร้างคุณค่า และเห็นคุณค่างาน 11) มีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน 12) มีความรับผิดชอบ 13) แบบอย่างที่ดี 14) ไม่ยอมแพ้ ทนต่อความยากลำบาก 15) เรียนรู้ได้ตลอดเวลา 16) ปรับตัว เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง 17) มีความพยายามในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้ 18) ใช้ปัญญาจัดการกับกับอารมณ์ที่แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีเหตุผล 19) ตั้งมั่น มีสมาธิ 20) รู้เท่าทันจิตที่ไม่หวั่นแม้สิ่งจูงใจ

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ผลการศึกษาคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) โดยเรียงคุณลักษณะตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย จำนวน 8 ด้าน ดังนี้ 1) คุณลักษณะด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 2) คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม 3) คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสาร มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงระดับมากที่สุด 4) คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม 5) คุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ 6) คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร 7) คุณลักษณะด้านความฉลาดทางอารมณ์ 8) คุณลักษณะด้านความแน่วแน่มั่นคง

3. ผลการประเมินอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ผู้วิจัยได้นำแผนภาพอนาคต

ภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ประกอบไปด้วย 1) ชื่อแผนภาพ 2) หลักการและแนวคิด 3) วัตถุประสงค์ และ 4) ผลที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ผู้บริหารสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรและตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย โน้มน้าวใจให้เพื่อนร่วมงานยินดีที่จะทำงานร่วมกัน เสริมแรงเชิงบวกให้กับบุคลากรกระตือรือร้นที่จะทำงาน ผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจเข้าใจ ครู บุคลากรและเพื่อนร่วมงาน เห็นคุณค่าและภูมิใจในงานที่ได้รับมอบหมายของตน สร้างวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม จิตมุ่งบริการ สอดคล้องกับ Matman, M., and Viphoouparakhot, V., (2019) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของการเรียนรู้ในยุค 4.0

2. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครองในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารระดับสูง สุภาพเรียบร้อย รู้กาลเทศะ อ่อนน้อมถ่อมตน และวางตนได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ มีความตรงต่อเวลา มีความรักความจริงใจ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ยืนหยัดในความถูกต้องชอบธรรม รอบคอบ ระมัดระวัง มีจริยธรรมในการดำรงตน และประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามกฎหมาย คุณธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนทั้งทางตรงและทางอ้อม มีธรรมาภิบาลในการบริหาร โปร่งใสตรวจสอบได้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีเมตตาธรรม รักษาความลับ สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครองทั้งในด้านครองคน ครองตน ครองงาน สอดคล้องกับ Phra Siripanyo, P. W., (2023) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองได้แก่ ความมั่นใจในตนเอง ความซื่อสัตย์หรือมีคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน รับฟังและให้โอกาสผู้อื่นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความรับผิดชอบต่อสังคม

3. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านการติดต่อสื่อสาร คือ มีความสามารถในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป้าหมายและแนวทางการบริหารขององค์กรที่ชัดเจนถูกต้องและหลากหลายช่องทาง สามารถถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ และนำเสนอข้อมูลอย่างมั่นใจและมีพลังในการโน้มน้าวให้คนคล้อยตาม สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรด้วยความชำนาญและมีประสิทธิภาพ สามารถใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อประสานการดำเนินงานกับเพื่อนร่วมงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใ้เข้าใจที่สภาถูกต้องเหมาะสมในการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร สอดคล้องกับ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย (2539) สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ หมายถึง การพูดสนทนา แต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม สอดคล้องกับ Siripanyo, P. W., (2023) ที่ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารว่าต้องมีความเข้าใจในงานได้แก่ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดหรือสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้

4. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม คือ สามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการภารกิจได้อย่างสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดใจรับแนวความคิดใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์มาสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กร วิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหา และวิจัยพัฒนานวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Findy, R., (2011) ภาวะผู้นำองค์กรอัจฉริยะด้านนวัตกรรม สรุปได้ว่า ต้องสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ สร้างเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้ SMEs เติบโตก้าวหน้าในอนาคต สอดคล้องกับ Romig (1996) ได้กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ (Creative Breakthrough) คือการที่สมาชิกในทีมต้องมีความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาของงานที่ทำจึงเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากงานที่ทำอยู่ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้จริง

5. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ด้านการมีวิสัยทัศน์ คือ วิเคราะห์นโยบายและการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ผู้บริหารทันต่อกระแสเกี่ยวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก กำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับความเป็นพลวัตรของโลกปัจจุบันและอนาคต กำหนดวิสัยทัศน์ที่มีความเป็นไปได้ เหมาะสมตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโดยการนำไปสู่การปฏิบัติจริงของสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เพื่อการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ Aphaisom, P., (2021) กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2565-2574) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล รู้จุดหมายของทิศทางการศึกษาในอนาคต

6. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นและความพากเพียร คือ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและบริหารงานอย่างยืดหยุ่น คล่องตัว ผู้บริหารมีความอดทนต่อความยากลำบาก เป็นผู้นำทางวิชาการ เทคโนโลยีและเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) สอดคล้องกับ Umpawan (2023) กล่าวถึงผู้นำในยุค Next normal ต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน มีทัศนคติที่เกื้อหนุนต่อการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของคนในสังคมในทุกช่วงวัย สอดคล้องกับ Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto) (2023) กล่าวว่า สัมมาวาจาเมะ เพียรชอบ คือ เกิดฉันทะพยายามปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ตั้งจิตไว้ ตั้งใจประพฤติปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างจริง ๆ เพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลส และกองทุกข์โดยเร็วพลัน

7. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านความฉลาดทางอารมณ์ คือ สามารถใช้สติในการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม มีทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยปราศจากอคติได้เป็นอย่างดี (Problem Solving Skills) สอดคล้องกับ Department of mental health (2000) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความ

ต้องการของตนเอง เป็นความสามารถรู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ความสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้ และความสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Siripanyo P. W., (Sudarak) (2023) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารว่าต้องสามารถมีวิสัยภาวะ และความสามารถในการดำเนินนโยบาย แผนงาน กระบวนการในการปฏิบัติงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. คุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) คุณลักษณะด้านความแน่วแน่มั่นคง คือ ผู้บริหารมีความตั้งใจ สามารถเข้าใจและควบคุมตนเองได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่พลิกผัน (Disrupt) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หาเหตุผลแท้จริงของความสำเร็จและล้มเหลวก่อนการตัดสินใจ สอดคล้องกับ Unkong T., (2017) กล่าวว่าการคาดการณ์ (Envisage) มองเห็นผลที่ต้องการตามที่ต้องการให้เป็น (Envisage the desired outcome as you want it to be) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตนเอง วางเป้าหมายไว้ล่วงหน้า สอดคล้องกับ Dubrin, J.A. (1998) การทำความรู้จักตนเอง โดยอาศัยกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับตัวผู้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อช่วยให้สามารถปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพมาก ประโยชน์ของการทำความรู้จักตนเอง สอดคล้องกับ Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto) (2018) กล่าวว่า สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่นโดยถูกต้อง

สรุปองค์ความรู้

จากผลการสังเคราะห์ประเด็นแนวโน้มของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง พบว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นเป็นฉันทามติว่า แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ทุกด้านมีความจำเป็นระดับมากที่สุด และเป็นภาพอนาคตที่ดี ผู้บริหารในอนาคตมีการบริหารแบบยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามบริบทของแต่ละพื้นที่บริหารตามสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญคาดหวังให้เกิดขึ้นในอีก 10 ปีข้างหน้า

องค์ความรู้/นวัตกรรมจากการวิจัย

ผู้บริหารถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานอย่างยิ่ง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารด้านการสร้างแรงบันดาลใจ จึงมีความสำคัญต่ออนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องพยายามสร้างพลัง สร้างขวัญ สร้างแรงบันดาลใจ และรักษากำลังคน ในการทำงานให้บุคลากรในหน่วยงานเพราะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการทำงาน จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างเต็มที่

ผู้วิจัยนำแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอนาคตภาพคุณลักษณะตามหลักอริยมรรคของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2566-2575) ที่ได้จากการศึกษาวิจัย มาเขียนภาพสรุปองค์ความรู้ที่ปรากฏตามภาพ ดังนี้

Reference

- Srisa-ard, B., (2011). *Introduction of Research*. 9thed. Bangkok: Suviriyasarn printing.
- Chulalongkorn University. (1996). *Thai Tipitaka Dictionary Mahachulalongkomrajavidyalaya University*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Department of mental health. (2000). *Manual of Emotional quotient*. Bangkok: Thailand.
- Dubrin, J.A. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. Boston, MA. : Houghton Mifflin.
- Kanchanathanachai, K., (2020). *Digital Leadership indicators Administrators in school under the office of the basic Education commission*. Mahamakut Graduate School Journal. 18 (2), 103-111.
- Macmillan,T.T. (1971). *The delphi technique*. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Mifflin.
- Matman, M., and Viphoouparakhot, V., (2019). *Creative School Administrationof Schools Administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2*. APHEIT JOURNAL, 27 (1), 81-93.
- Norakit, N., & Tharasrisutti, P. (2021). *The 21st century leadership characteristics as perceived by teachers in schools under school network group 34*, Minburi District office, Bangkok Metropolis. Journal of Roi Kaensam Academi, 6(1), 55-69.
- Paopan, C. (2017). *Educational Leadership and Administrative Innovation: A New Paradigm in the 21st Century of School Administrators*. Kalasin: Kalasin University.
- Aphisom, P., (2021). *Model of Educational Leadership for a New Era*. Sisaket Rajabhat University Journal. 16 (2), 1-12
- Thuchkaewgorapin, P.B.. (2023). *An Analytical Study of the Noble Eightfold Path for Vipassana Meditation Practice*. Journal of Educational Management and Research Innovation. 5 (5), 1059-1066.
- Phra Brahmagunaphorn (P.A. Payutto). (2006). *Retribution (Part 2) People who correct their karma will prosper and progress* Accessed December 14, 2023, <https://www.openbase.in.th/node/6803>
- Siripanyo, P. W. (Sudarak). (2023). *To study the factors affecting the leadership of the Municipal Executives in Buriram Province*. Journal of MCU Haripunchai Review. 7 (2), 146-157.
- Lukwong, P., (2001). *The Scenario of quality assurance vocation education in Thailand: The Ethnographic Delphi Future Research*. Master's Thesis. Mahasarakham University.
- Findy, R., (2011). *The Intelligent Organization Leadership and SMEs'Good Governance Strategy for the Creative and Sustainable Management: A case Study Office of*

Small and Medium Enterprises Promotion of Thailand. Doctor's degree. Suan Dusit Rajabhat University.

Romchat, C. (2005). *The Scenario of Characteristics of Teacher Professional Curriculum in the Next Decade (B.E. 2550 – 2559).* (Doctoral Dissertation). Srinakharinwirot University. Bangkok.

Romig, D.A. (1996). *Breakthrough Teamwork : Outstanding Result Using Structured Teamwork.* Chicago : Irwin.

Somdet Phra Buddhaghosacharya (P.A.Payutto). (2018). *Dictionary of Buddhism.* 40thed. Bangkok: dhammataankusoljit.

Teacher's Council of Thailand. (2013). *Rules, Regulations and Announcements 2013.* Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.

Kangvanpanich, U., (2023). *Leadership in Next Normal: Innovation and Future Technology of Education.* Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand. 5 (2), 37-52.

Hama, W., (2019). *The Characteristics of Administrators of Child Development Centers under The Subdistrict Administration Organization in Nakhon Nayok Province.* Master's Thesis. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

